

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLÂM ENSTİTÜLERİ
TALEBE FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

MAHMUT ÖZAKKAŞ

● Yazı İşleri Müdürü :

CAHİT BALTACI

BU SAYIDA

SELÂM	İSLÂM MEDENİYETİ
İMAN VE AHLÂK BUHRANI	Eb'ul-Hasan Ali NEDEVİ Ter.: Selâhaddin KAYA
İSLÂM'DA EDEB	Tahir BÜYÜKKÖRÜKCÜ
BORÇLU KALMIYALIM (Şiir)	H. Nusret ZORLUTUNA
İSLÂM SADELİK VE KOLAYLIKLAR DİNİDİR	Mehmed SOFUOĞLU
CANÂNIMIN HARİMİNDE (Şiir)	YAMANDEDE
KENDİNİ TANIMAK	Prof. Dr. A. N. TARLAN
ENSTİTÜ RÛHUNA (Şiir)	Ahmed VANLI
CA'FER b. MUHAMMED	Dr. Ahmed Subhi FURAT
FİLİSTİN MES'ELESİ	A. J. TOYNBEE Cev.: Çetin KUTAY
ASR-I SEÂDETTE YAHÛDİLER	M. Hulûsi BOLAY
ZEYD İBN SABİT	Süleyman ATEŞ
İLKOKULLARDA AHLÂK EĞİTİMİ	Doç. Dr. Nureddin TOPÇU
MECELLE	Prof. Ali Himmed BERKİ
İSLÂM'IN İKTİSAT ESASLARI	Hamdi MERT
KUTADGU BİLİĞ VE ATEBETÜ'L HAKAYİK'İN KARŞILAŞTIRILMASI	Dr. Neclâ PEKOLCAY
DİLİMİZ VE MES'ELELERİ	Prof. Faruk K. TİMURTAŞ
VEBÂ HASTALIĞI VE KARANTİNA	Dr. Âsaf ATASEVEN
SORUNUZ SÖYLYELİM	Gazi MERT
İSLÂM NAZARINDA DOĞUM KONTROLÜ	İ. Semahaddin CEM
TİYATROYU ALDATAN BİR OYUN	Hilmi KURTULUŞ
TÜRK TİYATROSU	
HABER	İSLÂM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K.: 1315

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara : T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı : **ŞÜKRÜ ÖZTÜRK**
Konya : T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : **A. EKREM GENÇ**
Kayseri : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Baş.: **İ. HACİVAT**
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başkanı : **O. ÇETİN**

TEKNİK KADRO

Sekreter :
Erdoğan ATAK

Ressam :
Gürbüz AZAK
Mustafa EREN

Klişeler : PULCU Klişe
Dizgi ve Baskı : AHMET SAİT MATBAASI — İSTANBUL
Yıl : 1. Sayı : 4
Basıldığı Tarih : 27 KASIM 1967

ABONE

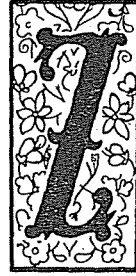
İLÂN TARİFESİ

Yıllık : 12 sayı, 30. TL. Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL. İç Kapak : 2 renk 1.500 TL.
Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır. Renkli ilân sahifesi :
Yabancı Memleketlere İki katı. Tamamı : 1.200 TL.
1/2 : 750 TL.
1/4 : 400 TL.
1/8 : 250 TL.

Bir sayısı : 250 Kuruş.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

ZEYD İBN SABİT

EYD ibn Sabit ibn ad-Dahhak ibn Zeyd ibn Lawzan ibn Amr ibn Abd ibn Awf ibn Ğanam ibn Malik ibn an-Naccar al-Ansarî al-Hazracî. Annesi a-Nawwar binti Malik ibn Muaviye ibn Adî ibn Âmir ibn Ğanam ibn Adî ibn an-Neccar'dır. Künyesi Ebu Saîd'dir. Künyesinin Abu Abdirrahman veya Abu Harice olduğu da söylenmiştir.

Babasının katlolunduğu Buas harbinde henüz altı yaşında olan Zeyd, Resulullah (S.A.V.) Medine'yi teşriflerinde on bir yaşında bulunuyordu. Bedir harbine katılmak istediği zaman Resûli Ekrem (S.A.V.) kendisini küçük görmüş, isteğini kabul etmemiştir. Uhud harbine iştirak edip etmediğinde tereddüt vardır. Fakat Handek harbine iştirak etmiştir. Handek'te müslümanlarla beraber toprak taşırdı. Allah'ın Resulü : «Ne güzel çocuk!» demiştir. Tebük günü Benü Mâlik ibn an-Naccâr'ın bayrağı Ammâre'de idi. Resul-i Ekrem (A.) ondan alıp Zeyd'e verdi. Ammâre : «Ya Resûlâllâh, yoksa aleyhimde bir şey mi duydun?» deyince Resulullah : «Hayır, ama Kur'an ondadır. Zeyd, Kur'an'ı senden çok bilir.» buyurdu.

Zeyd hem vahiy kâtibi, hem de Peygamberin diğer işlerinde sekreteri idi (1). Resul-i Ek-

Süleyman ATEŞ

(Ankara Üniversitesi
İlâhiyat Fakültesi)

rem Medine'ye geldikleri zaman Zeyd'i kendisine medhederek : «Bu çocuk Neccâr oğullarındandır, on yedi sûre bellemiş» demişler, Zeyd de bu sureleri Resûl-i Ekrem'e okumuş, onun takdirini kazanmıştı. Resulullah kendisine : «Sen İbrânice yazmayı öğren, çünkü ben mektuplarımı yahudilere (okutup, yazdırmağa) güvenemiyorum, fazla veya eksik yazmalarından korkuyorum. Böyle hiç kimsenin (gelen mektupları) okuyamaması hoşuma gitmiyor.» demişti. Zeyd bu emir üzerine İbrânice'yi on yedi günde öğrenmişti. «Ben onlara yazardım, onlar Resûlüllah'a yazdıkları zaman kendisine okurdum.» diyor (2).

Ashâb arasında ferâizi en iyi bilen zat, Zeyd ibn Sabit idi. Hz. Peyğamber (S.A.V.) : «Ümmetimin en çok ferâiz bileni Zeyd ibni Sabit'tir» buyurmuştur. Bu Hadisten dolayı İmam Şâfiî ferâizde Zeyd'in sözlerini tercih etmiştir.

Ne Ömer, ne de Osman (R.A.) kaza, fetva ve ferâizde Zeyd'e kimseyi takdim etmezlerdi. Ömer (R.A.) bir hutbesinde : «Ferâizden bir şey sormak isteyen, Zeyd ibni Sabit'e gitsin.» demişti. Hz. Ömer, Zeyd'i kaza işlerine memur etti ve kendisine bir maaş bağladı (3).

Hz. Resûl'den sonra Ebu Bekir ve Ömer'e de kâtiplik yapan Zeyd, Hz. Ebu Bekir devrinde Kur'an derleme komisyonunun başkanı olduğu gibi, Hz. Osman devrinde de Kur'an'ın tek nüshasını çoğaltma komisyonunun da başkanı olmuştur.

Hz. Ömer, iki haccı esnasında ve bir de Şam seferinde olmak üzere üç defa Zeyd'i yerine vekil bırakmıştır. Hz. Osman da Hacca gittiği zaman yerine Zeyd'i vekil bırakırdı.

Yemâme harbinde Zeyd'e bir ok değmişse de zarar vermemiştir.

Zeyd, Osman'ın beytulmaline me'mur idi (yani hazine bakanı idi). Dolayısıyla Osman'a bağlı idi. Hz. Alî'nin tarafına katılmamakla beraber onun fazlını kabul eder ve ona hürmet ederdi. Kaynaklar Zeyd'i altı fetva sahibinden

biri olarak gösterirler. Bu altı fetva sahibi şunlardır : Ömer, Alî, İbni Mes'ud, Übeyy, Ebu Musa ve Zeyd ibn Sabit'tir.

Bir defa Zeyd bineğine bineceği sırada Abdullah ibn Abbas Zeyd'in bineğini tutmuş, Zeyd : «Ey Resûlüllâh'ın amcasının oğlu, müsaade et, bırak.» demiş, İbni Abbas da : «Biz ulemamıza, büyüklerimize böyle yaparız.» cevabını vermişti (4).

Çoluk çocuğu arasında şakacı, halk arasında vakarlı idi. Sahabeden İbni Ömer Ebu Saîd, Ebu Hüreyre, Enes, Sehl ibn Said, Sehl ibn Hanîf, Abdullah ibn Yezîd tâbiûndan Saîd ibn Müseyyib, Kâsım ibn Muhammed, Süleyman ibn Yesar, Eban ibn Osman, Bişr ibn Saîd ve Zeyd ibni Sabit'in oğulları Harice ve Süleyman ve başkaları Zeyd ibni Sabit'ten rivayet etmişlerdir.

Hz. Enes şu Hadisi Zeyd'den rivayet etmiştir : «Allah'ın Resülü (S.A.V.) ile sahur yemeğini yedik, sonra namaza kalktı. Dedim ki : Ezanla sahur arasında ne kadar bir zaman vardı? Elli âyet okuyuncaya kadar bir zaman vardı, dedi.»

Zeyd, 45 senesinde vefat etmiştir. 42, 43, 51 ve 55 senesinde vefat ettiğini söyleyenler de vardır. Namazını Mervan ibn al-Hakem kıldır-mıştır (5).

Öldüğü zaman Abdullah ibn Abbas Zeyd'in kabrini işaret ederek : «Başka kimsenin bilemeyeceği meseleleri bilen adam ölüyor ve ilmini beraber götürüyor.» dedi. Ebu Hüreyre de : «Bu ümmetin hibri öldü. Umulur ki Allah İbni Abbas'ı ona halef yapar.» demişti (6).

Hassan ibn Sabit de Zeyd'in vefatı üzerine şu mersiyyeyi söylemişti : «Fa man li'l-kawafi ba'da Hassan wa'bnihi Wa man li'lmaâni ba'da Zayd ibni Sabit : Hassan'dan ve oğlundan sonra kim şiiir söyleyecek? Zeyd ibni Sâbit'ten sonra kim manaya âşina olacak?!» (7)

(2) Aynı eser, s. 221; Şihabi'd-Din Abu'l-Fadl Ahmad ibn Alî al-Askalanî, al-isabe fi temyizi's-sahabe, c. 1, s. 561. Matbaatu's-Saade, Mısır, 1328; Ebu'l-Hasan al-Belâzur, Futuhu'l-Buldan, s. 460.

(3) Muhammed ibn Sa'd, Kâtibu'l-Wakidi, at-Tabakatu'l-Kubrâ, c. 2, s. 115-116.

(4) Aynı eser, s. 117; Usdu'l-Ğabe, c. 2, s. 223.

(5) Aynı eser, s. 223.

(6) at-Tabakatu'l-Kubra, c. 2, s. 117.

(7) al-İsabe, c. 1, s. 562.